

Zweigelt - person og drue

Zweigelt er den mest udbredte druesort til rødvin i Østrig. Men opfinderen er en mand med en mørk fortid.

Professor Friedrich Zweigelt var en overbevist nazist. Dette er baggrunden for en tid, hvor en kontroversiel personlighed havde en afgørende indflydelse på østrigsk vinavl.

Østrigs tidligere forbundskansler Alfred Gusenbauer var en lidenskabelig vinkender. Der var næppe en ædel vin, som han ikke kendte; han betragtedes også som en særlig præcis smagskender. Men der var en sort, som han slet ikke kunne lide: Zweigelt, uanset hvilken vinmager, der producerede den. Årsagen til dette: Professor Dr. Friedrich Zweigelt, opdrætteren af denne druesort, efter hvem den blev opkaldt.

Hvis du ser nærmere på den kontroversielle entomologs liv og arbejde, støder du virkelig på et brunt miljø, der fandt særlig frugtbar jord i nogle regioner, bl.a. dele af Nedre Østrig, under nazitiden. Dette var sandsynligvis derfor, der skabtes en livshistorie for den Hitler-entusiastiske vinekspert og tidligere direktør for vinskolen i Klosterneuburg. Forfatteren Erwin Riess så det også sådan; han studerede mange historiske detaljer for sin vinthriller »Herr Groll and the End of the Wachau«, som kondenserede sig til et billede af et landskab, hvor den nazistiske ideologi åbenbart trivedes særlig godt.

Regionens historie

Nogle regioner i Nedre Østrig har ikke kun et specielt mikroklima, de er også forment af en mikrofortid. Allerede i slutningen af middelalderen udviklede sig en uafhængig vinbondegruppe som en selvstændig og velhavende klasse, mens landbefolkningen blev holdt afhængig af livegenskab i århundreder i hele det omkringliggende område. Wachauer Hauer (vinbønder), hvis forfædre engang blev udnyttet af de bayerske klostre. Disse var rykket ind i Donau-dalen og drev vingårde med hoveri af bønderne (Lesehof). Derved havde vinbønderne arvet en skeptisk afstandtagen til den katolske kirke; og da reformationen splittede kristenheden i det 16. århundrede, fandt den et særlig stort antal tilhængere langs vinterrasser, som i lang tid vidste, hvordan de skulle modsætte sig den voldsomme modreformation iscenesat af Habsburgerne. "Wachau var et af de sidste tilbagetogs steder for protestantismen," siger historikeren Winfried Garscha, som også var elev på latinskolen i Krems. De, der ikke emigrerede, bekendte sig for det meste kun overfladisk til Vatikanets religion og fortsatte internt med at bevare deres afsky for den katolske pavelige kirke.

Cryptoprotestantismen (katolsk udad protestantisk indad) dannede imidlertid også porten til en skæbnsvanger udvikling: I det 19. århundrede havde den nye sekulære "religion" af tysk nationalisme en særlig attraktion for alle, hvis familier var blevet tvunget tilbage i rækken af den østrigske statsreligion. Grundlægger til den pan-tyske bevægelse, grundejer og medlem af Reichsrat Georg von Schönerer, en af Adolf Hitlers idoler, boede i det nærliggende Waldviertel og var en hyppig gæst i Krems. Hans slogan "Los von Rom" genlød gennem alle de gotiske gader.

Klosterneuburg Vinskole

Jorden til de brune frø var godt forberedt. Historikeren Garscha siger, at viljen til at underkaste sig hagekorset er "vokset gennem århundrederne". Garscha mener imidlertid, at en »historisk tilfældighed« var ansvarlig for det faktum, at nazidæmonen var i stand til at slå særlig dybe rødder i en landbrugsgren i produktionen i Nedre Østrig: klanens centrale uddannelsesinstitution, Klosterneuburg Vinskole var fast i nationalsocialistiske hænder. "Der var kun gode nazister og fanatiske nazister i lærerstaben," siger Garscha. "Og intet andet!"

Umiddelbart efter "Anschluss" i marts 1938 havde den nye direktør fjernet 45 lærere fra deres stillinger - det var næsten en tredjedel mere end stemmerne i Klosterneuburg mod Anschluss med Hitlers Tyskland.

»I lærerstaben på Klosterneuburg Vinskole var der kun modige nazister og fanatiske nazister. Og intet andet! "

Winfried Garscha, historiker

Fra det øjeblik er der en ny ånd i det tidligere Kuchlhof i Klosterneuburg Kloster. "Der Führers vilje er en hellig befaling for os. Viljen fra et samlet og magtfuldt folk er afbalanceret i det «, lød det nu fra ledelsen, hvor lederen af den føderale vindrueavlsstation, Friedrich Zweigelt, nu herskede. Han ville opdrage en hel generation af fremtidige vinproducenter. Den nye mand var, som bekræftet af Gaupersonalamt, " allerede en ivrig tilhænger af vores bevægelse og opdrog også sin søn i national forstand." Denne uddannelsesmæssige orientering gennemsyrede familien. "Selv i en ung alder," fortalte Zweigelt senere, blev han opdraget af sin far, landsbyskolelæreren i Hitzendorf i Steiermark, "til at bekæmpe overgrebene fra katolicismen." På universitetet i Graz fandt den "endelige gennemførelse af den strengt nationale uddannelse" sted. Biologistudenten slutter sig til "Natural Science Association", et broderskab, tysk nationalt ind til marven.

Rotburgeren

Den unge akademiker er en lidenskabelig naturelsker, der tager lovene om udvælgelse og arv til sig. En tilfældighed førte til, at han arbejdede som adjunkt på Klosterneuburg Vinskole i 1912, hvor han kort efter afslutningen af første verdenskrig grundlagde en ny afdeling for at finde nye druesorter. Zweigelt ønsker nu at "erstatte formålsløs afprøvning og fejl med jernregler med nøjagtig metode" på sit institut. I 1922 i Klosterneuburg kan man under nummer 71 finde krydsningen »St. Laurent x Blaufränkisch «. Zweigelt kalder sin nye sort Rotburger. Den viser sig senere at være særligt velegnet i østrigske vinmarker. Med en strøm af publikationer fik Zweigelt hurtigt ry for at være en fremragende specialist, der holdt foredrag over hele Europa. Tonen i hans skrifter er militaristisk, de er overbelastet med patos. Først og fremmest er hans kamp stadig med de robuste direkte bærere, dvs. vinstokke, der ikke er blevet podet. Han tilskriver "giftige virkninger" til vinen fremstillet af sådanne druer, da den indeholder en øget andel af methylalkohol. Han udtrykker sig groft om "de forbandede dumme druer". Zweigelts polemik resulterede i sidste

ende i, at vinavlskomitéen forbød dyrkning af direktebærende (ikke podet) i Østrig i 1920'erne. Kun i Burgenland overlevede de såkaldte Uhdler typer af amerikanske direktebærende vinstokke.

Zweigelt var allerede medlem af NSDAP den 1. maj 1933. Han distribuerede "hagekorsfolkets" brochurer og, som han indrømmede, foretog "pilgrimsrejser" til hagekorsflag, hvor han stivnede i "ærefrygt og følelse". Da Østrig ophørte med at eksistere i 1938, svømmede den "gamle fighter" over : "Den dårlige drøm blev jaget væk af tyske soldaters brølende fodspor. Den jødiske spekulative ånd var trukket op med rode for alle tider. "

Zweigelt skabte nu et strengt regime på vinskolen. "Enhver, der ikke er med den Führer, har mistet sit liv," var mottoet; Selv studerende blev tvunget til at forlade instituttet. En kommende vindyrker, der havde til hensigt at brænde rødderne af den såkaldte Hitler-eg i Klosterneuburg med pesticider, blev overladt til Gestapo uden tøven. Den unge mand var fængslet i 32 måneder, kun krigens afslutning reddede ham.

Efter befrielsen af Østrig mistede Zweigelt, der var loyal over for nazistregimet indtil den bitre ende, sin stilling som direktør. Han arresteredes som "folkeophidser", men blev løsladt efter seks måneder, og sagen blev henlagt. Opdrætteren og opdrageren måtte nu friste en bitter eksistens som specialistkonsulent for vinindustrien. Han måtte nu grue for, at hans livsværk, de nye druesorter, ville blive glemt.

Zweigels triumf

Det var takket være vingårdsejeren Lenz Moser fra Rohrendorf, at Zweigelt fik startet dens sejrsmarsch. Han fremsatte også et forslag om at omdøbe Rotburger efter dets opdrætter. Friedrich Zweigelt skrev taknemmeligt til pioneren inden for vindyrkning i 1956: "Uden dig ville denne rødvinsavl næppe have fået særlig opmærksomhed. De små spøgelse, der stadig lever af had, vil ikke gerne se mig fejre en lykkelig genfødsel af zweigelt druen omkring et bord i vingården". Genfødslen blev tilfældet i dag med omkring fjorten procent af Østrigs vinmarker. Den gamle Hitler-supporter oplevede ikke omdøbningen, han døde i Graz i 1964. Omdøbning skete først otte år senere i "Quality Wine Variety Ordinance". Ifølge historikeren Roman Sandgruber var det ikke kun tankeløshed eller historisk uvidenhed, men måske også uenighed blandt politiske beslutningstagere, at Østrigs mest fremtrædende rødvinssort blev opkaldt efter en fremtrædende, næppe omvendt nationalsocialist."

Ingen Zweigelt uden højkultur

Zweigelt kalder sin nye druesort Rotburger. Det var først i 1972, at Østrigs mest berømte sort rødvin blev omdøbt i hans navn, en erklæret nazist.

Grundlaget for den rungende succes for Blauer Zweigelt var introduktionen af højkultur (dyrkningsform), der begyndte i 1950'erne. Uden dem ville Zweigelt bestemt være forblevet en marginal note i vinhistorien. Den trådrammekultur, der er udviklet af Lenz Moser (1905–1978) ,der "trækker" væksten i højden, blev testet i virksomhedens egen virksomhed fra 1929 og installeret i

alle Lenz-Moser's vinmarker fra 1936 og fremefter. Næsten al østrigsk vinavl blev konverteret til det nye system inden for få år.

Målet med Lenz-Moser højkulturen var en rentabel og pålidelig vinavl, en reduktion af menneskelig arbejdsindsats ved brug af egnede maskiner, dvs. en mere rationel tilgang. I efterkrigstiden handlede høsten naturligvis om kvantitet og ikke om kvalitet. Så man satsede på druesorter, der lavede drikkevine i store mængder. Grüner Veltliner var allerede afprøvet, men situationen var mindre klar med de røde sorter.

Lenz Moser huskede et testmark med Rotburger i Langenlois og kom til den konklusion, at denne sort kunne give meget gode resultater. Fra 1960'erne og fremefter fandt Rotburger en spredning især i nye faciliteter i højkultur.

I 1971 blev Rotburger arealet registreret for første gang, 770 hektar var det nået til.

I januar 1972, som en del af ændringen af vinforordningen i § 6, "Liste over druesorter til kvalitetsvine", blev "Zweigelt rebe" nævnt blandt de røde druesorter.

I 1978 voksede den nye drue til 2100 hektar. Nu blev druesorten officielt kaldt "Blauer Zweigelt".

I 1995 blev druesorten Zweigelt anerkendt af Det Europæiske Fællesskab som en »Anbefalet druesort« i forbundsstaterne Wien, Nedre Østrig, Burgenland og Steiermark.

I 2009 fandtes Zweigelt-druen allerede på mere end 14,1 procent af det samlede vingårdareal og er stadig ubestridt i dag efter Grüner Veltliner på andenpladsen blandt de mest populære druer i Østrig.

(af Joachim Riedl, fra Falstaff Magazine nr. 02/2016)

Klosterneuburg Vinskole er i dag et agraruniversitet for områderne vin- og frugtavl, de laver bl.a. DNA analyser af vindruer undertiden med overraskende resultater. Fortidens krydsningsekspertes fik ikke altid den krydsning de troede, de lavede.